

Minskad tillgänglighet—hur löser vi det?

Förebygga och behandla cannabismissbruk

Figuren avser gymnasieelever och beräkningarna är grovt uppskattade med hjälp av data främst från CAN-undersökningen 2016 som gjorts för Borås.

Minskad tillgänglighet

Den väsentligaste faktorn när det gäller att minska cannabismissbruket är att minska tillgängligheten. Ansvaret för detta vilar ytterst på tull och polis. Kommunens möjligheter är små och rör främst efterfrågedelen.

Erfarenheterna från alkohol- och tobakspreventionen kan visa vägen – minskad tillgänglighet är en förutsättning för minskad konsumtion.

Det går inte att bli av med ett missbruk genom individriktade insatser, vare sig straff eller vård eller kombinationer därav. Utbudet av drogen måste minska.

Har inte provat – fortsätt så!

En majoritet av ungdomarna i gymnasieåldern har inte provat narkotika. Skälen till

detta kan vara många och någon fullständig kunskap om varför, har vi inte. Spekulerar vi kan vi kanske nämna några. Sannolikt är det en kombination av flera:

- Inte intressant att använda droger finns inte i "intressesfären", kamratgruppen
- Rädsla för det obekanta
- Aktivt, motiverat avståndstagande från drogbruk och då särskilt narkotika
- Vet att föräldrar och/eller andra anhöriga skulle reagera mycket negativt
- Droganvändningen är kriminaliserad

Oavsett vilka orsakerna är så är en viktig del i dessa ungdomars ställningstagande att de har någon kunskap om fenomenet och med den kunskapen kan förhålla sig till det.

För dem som inte provat behövs att samhälle, föräldrar, kompisar med fortsätter att förmedla saklig och vederhäftig kunskap om varför det är bra med en negativ attityd samt att man inte ens provar.

Vad behövs?

Personer med aktuell kunskap på området som kan arbeta med utbildning, information och därmed opinionsbildning.

Har provat – gör inte om det!

Den här gruppen har provat narkotika en eller kanske några gånger, men det har inte blivit någon längre tids bruk. För en del kan det röra sig om ett enstaka tillfälle, som man ångrar. För andra har det blivit några gånger t.ex. i samband med en utlandsresa eller att man var tillsammans med några som använde.

Det kan också vara sådana som provat någon gång och upptäckt att det var något de gillade.

För den här gruppen är det viktigt att deras erfarenhet tas på allvar, att man för ett utforskande samtal med målet att få fram både sådant som ”förklarar” och sådant som man kan bygga tvivel kring.

Två områden är kanske särskilt viktiga – vad finns det för risker på sikt för individens hälsa: beroendutveckling, problem med sömn, oro, rastlöshet. Kognitiva problem – svårt att tänka klart, lösa problem i flera led och vara alert.

Det andra är individens sociala situation. Narkotikaanvändning är starkt kriminaliserat och det finns också ett starkt samhällstabu kring det. Att bli straffad – dagsböter eller värre innebär att man hamnar i olika register och/eller att kunskapen om ens misstag sprids i kamrat- eller familjekrets. Dessutom innebär narkotikamissbruk att man med eller mot sin vilja tvingas ha kon-takter med personer som kan utöva press av olika slag på en.

Vad behövs?

Vidareutbildning av några personer på varje gymnasieskola så det finns fler som kan sig an både allmänna informationsinsatser och mer individuella samtalsinsatser.

Har en längre period av missbruk – kom ur det!

I den här gruppen är målet att så snart som möjligt bli drogfri. Cannabissmissbruk

är i mycket en gruppaktivitet vilket också är ett skäl att snabb drogfrihet gynnar ett före-byggande arbete. Risken för att andra ungdomar i omgivningen dras med minskar.

Det måste finnas en tillit i många led att det här översta segmentet fungerar väl. Verksamheten måste utåt visa att de är duktiga på att hjälpa. Det byggs långsiktigt genom att kvalitetssäkra verksamheten och genom att bygga upp kompetens, kontinuitet, kvalitet och samverkan.

Differentierad behandling.

För att verksamheten skall bli bra måste den anpassa sig till många olika situationer. Bland annat är det viktigt att det finns fler vägar in.. Föräldrar och nära personer skall lätt kunna rådfråga expertis. Föräldrar ska kunna få hjälp utan att gå via socialtjänsten. Kan vi till och med komma så långt att myndiga ungdomar självsöker i större utsträckning?

Vård måste också ges för unga riskbrukare av alkohol – cannabisbrukare dricker ofta mycket alkohol också.

Gemensam hållning

Tyvärr har frågan om cannabissmissbruk varit mycket ideologisk och därmed svårhanterad.

Vägarna att nå det yttersta målet, att så få som möjligt missbrukar cannabis, har präglats av en onödig ideologisk grundhållning av antingen ”drogliberalism och låt gå anda” å ena sidan eller ”det skall vara svårt att knarka” å den andra.

En gemensam hållning av att se till att ingen börjar och en mångfald sätt att få dem som provat/håller på, att sluta kan vara mer framgångsrik. Något vi nog alla kan vara överens om är att vi inte behöver ytterligare droger i vårt land.